

P6_TA-PROV(2008)0018

Kenian tilanne

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. tammikuuta 2008 Keniasta

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon alustavan lausunnon, jonka Keniassa ollut Euroopan unionin vaalitarkkailuvaltuuskunta (EU EOM) antoi 1. tammikuuta 2008,
  - ottaa huomioon puheenjohtajavaltion 11. tammikuuta 2008 Euroopan unionin puolesta antaman julkilausuman Afrikan unionin sovitteluyrityksistä Keniassa,
  - ottaa huomioon ihmisoikeuksia ja kansalaisoikeuksia koskevan afrikkalaisen peruskirjan vuodelta 1981 sekä demokratiaa, vaaleja ja hallintoa koskevan afrikkalaisen peruskirjan vuodelta 2007,
  - ottaa huomioon Afrikan unionin julkilausuman demokraattisia vaaleja koskevista periaatteista vuodelta 2002,
  - ottaa huomioon kansainvälisen vaalitarkkailun periaatejulistuksen ja kansainvälisten vaalitarkkailijoiden toimintasäännöt, joista sovittiin Yhdistyneiden Kansakuntien johdolla 27. lokakuuta 2005,
  - ottaa huomioon Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen Cotonoussa 23. kesäkuuta 2000 allekirjoitetun ja Luxemburgissa 25. kesäkuuta 2005 muutetun kumppanuussopimuksen (Cotonoun sopimus) ja erityisesti sen 8 ja 9 artiklan,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 103 artiklan 4 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Keniassa järjestettiin 27. joulukuuta 2007 presidentinvaalit ja parlamenttivaalit ja että yhdeksän puoluetta oli asettanut vaaleihin presidenttiehdokkaan, joista yksi oli Kansallisen yhtenäisyyden puoluetta (Party of National Unity, PNU) edustava Mwai Kibaki ja toinen Oranssin demokratialiikkeen (Orange Democratic Movement, ODM) johtaja Raila Odinga,
- B. ottaa huomioon, että kahdesta pääpuolueesta PNU saavutti 43 paikkaa ja ODM 99 paikkaa kansallisen parlamentin yhteensä 210 paikasta,
- C. ottaa huomioon, että Kenian vuoden 2007 presidentinvaalit eivät täyttäneet demokraattisille vaaleille asetettuja kansainvälisiä ja alueellisia perusvaatimuksia ja että niiden jälkeen puhkesi mellakoita, joissa kuoli yli 600 ihmistä,
- D. ottaa huomioon, että YK:n humanitaarisen avun koordinoitumistalon (OCHA) mukaan vaaleja seuranneiden poliittisten väkivaltaisuuksien tieltä on joutunut siirtymään 250 000 ihmistä ja väkivaltaisuuudet ovat vaikuttaneet 400 000–500 000 kenialaiseen erityisesti Eldoretin, Kerichon ja Kisumun kaupungeissa,

- E. ottaa huomioon, että nykyinen poliittinen kriisi syntyi pääasiassa niiden jännitteiden seurauksena, joita Kenian vuoden 2000 vaalit voittaneessa aikaisemmassa Kansallisessa sateenkaarikoalitiiossa (National Rainbow Coalition, NARC) esiintyi, kun Mwai Kibaki ja Raila Odinga sopivat vallan jakamisesta eivätkä sitten kunnioittaneet sopimusta,
- F. ottaa huomioon, että EU:n vuoden 2002 vaalitarkkailuvaltuuskunnan suosituksia ei otettu riittävästi huomioon, ja näihin suosituksiin lukeutuivat muun muassa suositukset parlamenttivaalien vaalipiirien koosta ja rajoista ja suositus siitä, että Kenian keskusvaalilautakunnan (ECK) toimikauden olisi jatkuttava kuusi kuukautta parlamenttivaalien jälkeen, jotta sen riippumattomuudelle ja ammattimaisuudelle olisi paremmat edellytykset,
- G. ottaa huomioon, että vuoden 2007 vaalikampanjan ilmapiiriä leimasi voimakas poliittinen kahtiajako Kibakin ja Odingan kannattajien välillä, minkä seurauksena etnisten yhteisöjen ilmapiiri kiristyi,
- H. ottaa huomioon, että presidentinvaalit ovat pettäneet vaaleihin innokkaasti ja suurilukuisesti osallistuneiden ja rauhanomaisesti ja kärsivällisesti äänestäneiden kenialaisten toiveet ja odotukset,
- I. ottaa huomioon, että tiiviit diplomaattiset ponnistelut, kuten Afrikan unionin puheenjohtajan, Ghanan presidentin John Kofi Agyekum Kufuorin sovittelumatka ja neljän entisen presidentin ponnistelut, eivät ole ratkaisseet poliittista kriisiä,
- J. ottaa huomioon, että Mwai Kibaki nimitti 8. tammikuuta 2008 yksipuolisesti 17 jäsentä hallitukseensa ennen kansainvälisen sovittelun päättymistä, mikä teki mahdottomaksi kolmikantaneuvottelujen järjestämisen ja sai ODM:n aloittamaan uudelleen joukkomielenosoitukset,
- K. ottaa huomioon, että vaalikampanjan aikana kunnioitettiin yleisesti yhdistymis-, sanan- ja kokoontumisvapautta; ottaa kuitenkin huomioon, että kampanjaa leimasi myös etninen ja poliittinen jakautuminen, joka omalta osaltaan johti vaaleja edeltäneeseen tulenarkaan tilanteeseen,
- L. katsoo, että kansainvälinen yhteisö ei kiinnittänyt riittävästi huomioita pinnan alla kyteviin etnisiin jännitteisiin ja että sen on jatkossa otettava kyseinen aihe huomioon pyrkiessään mahdollisesti sovittelemaan Kenian nykyistä kriisiä,
- M. ottaa huomioon, että ECK valvoi vaalien logistista ja teknistä puolta, helpotti pääsyä äänestäjien rekisteröintikeskuksiin ja koulutti vaalivirkailijoita,
- N. ottaa kuitenkin huomioon, että ECK ei osoittanut demokraattisten vaalien edellytyksenä olevaa puolueettomuutta, avoimuutta ja luottamuksellisuutta, mistä esimerkkinä ovat puutteet ECK:n jäsenten nimittämismenettelyissä,
- O. ottaa huomioon, että toimivaltaiset viranomaiset suhtautuivat EU:n vaalitarkkailijoihin myönteisesti äänestyspaikoilla ja äänestys sujui hyvässä järjestyksessä,

- P. ottaa kuitenkin huomioon, että EU:n vaalitarkkailijat eivät päässeet seuraamaan yhtäläisesti ääntenlaskentaa ja että he totesivat, että avoimuuden puute ja riittämättömät turvallisuusmenettelyt heikensivät vakavasti presidentinvaalien tulosten uskottavuutta,
- Q. ottaa huomioon, että joillakin äänestyspaikoilla äänestysprosentiksi kirjattiin yli 90 ja että ECK ilmaisi epäilyksensä kyseisistä epärealistisen korkeista luvuista,
- R. ottaa huomioon, että EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta totesi vaaliprosessin hallinnoinnin sujuneen yleisesti ottaen hyvin tulosten ilmoittamiseen saakka ja että parlamenttivaaleja pidettiin suurelta osin onnistuneina,
- S. ottaa kuitenkin huomioon, että EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta ei pitänyt presidentinvaalien ääntenlaskentaa uskottavana ja esitti siksi epäilyjä tulosten paikkansapitävyydestä,
- T. ottaa huomioon, että ihmisoikeusaktivistien turvallisuutta valvovan seurantakeskuksen (Observatory for the Protection of Human Rights Defenders) mukaan KPTJ:n (Kenyans for Peace with Truth and Justice Initiative), joka on vaalien jälkeen vaalivilpin paljastamiseksi ja maan sanan- ja yhdistymisvapauden tukemiseksi muodostettu riippumaton kansalaisjärjestöjen liitto, jäsenille on esitetty uhkauksia,
- U. ottaa huomioon, että Kenia on antanut Cotonoun sopimuksen puitteissa sitoumuksia kansalaisten perusoikeuksien kunnioittamisesta, oikeusvaltion periaatteisiin perustuvasta demokratiasta sekä avoimesta ja vastuullisesta hallinnosta,
1. tuomitsee traagiset ihmishenkien menetykset ja kriittisen humanitaarisen tilanteen ja kehottaa asianomaisia viranomaisia ja sidosryhmiä painokkaasti tekemään kaikkensa rauhan palauttamiseksi Kenian tasavaltaan ja varmistaakseen, että ihmisoikeuksia ja oikeusvaltion periaatteita kunnioitetaan;
  2. yhtyy EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan alustavassa lausunnossaan tekemiin päätelmiin;
  3. pitää valitettavana, että presidentinvaalien tuloksia ei voida laajalti raportoitujen väärinkäytösten takia pitää uskottavina, vaikka parlamenttivaalit sujuivatkin kaiken kaikkiaan hyvin;
  4. pahoittelee, että Mwai Kibaki nimitti yksipuolisesti hallituksensa, mikä heikensi vakavasti sovittelupyrkimyksiä;
  5. kehottaa Mwai Kibakia noudattamaan maansa demokraattisia sitoumuksia, jotka on vahvistettu Kenian perustuslaissa sekä ihmisoikeuksia ja kansalaisoikeuksia koskevassa afrikkalaisessa peruskirjassa ja demokratiaa, vaaleja ja hallintoa koskevassa afrikkalaisessa peruskirjassa, ja suostumaan presidentinvaalien tuloksen riippumattomaan tarkasteluun; kehottaa Kenian viranomaisia lisäksi helpottamaan tätä tutkimusta, jotta tilanne voidaan korjata ja vaalivilppiin syyllistyneet voidaan saattaa vastuuseen teoistaan;

6. kehottaa Kenian viranomaisia takaamaan kaikissa oloissa KPTJ:n jäsenten ja maan kaikkien ihmisoikeusaktivistien ruumiillisen ja henkisen koskemattomuuden sekä lopettamaan kaikenlaisen Kenian ihmisoikeusaktivisteihin kohdistuvan häirinnän;
7. kehottaa molempia osapuolia ryhtymään pikaisesti neuvotteluteitse konkreettisiin korjaaviin toimiin; tukee tässä yhteydessä Yhdistyneiden Kansakuntien entisen pääsihteerin Kofi Annanin johdolla toimivan arvovaltaisten afrikkalaisten henkilöiden paneelin uusia sovittelupyrkimyksiä;
8. kehottaa Euroopan unionin puheenjohtajavaltiota ja komissiota seuraamaan tiiviisti Kofi Annanin johtamaa välitystehtävää ja varmistamaan tarvittaessa, että sovittelua jatkaa välittömästi Euroopan unionin korkean tason valtuuskunta mahdollisesti EU:n ja AU:n yhteisen aloitteen yhteydessä; kehottaa komissiota tarjoamaan Kenian viranomaisille kaiken tarvittavan teknisen ja taloudellisen avun presidentinvaalien riippumattomaan tarkasteluun sekä toimiin, jotka katsotaan tarpeellisiksi tilanteen korjaamiseksi;
9. ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että äskettäin valittu parlamentti osoitti riippumattomuutensa valitsemalla puhemieheksen Kenneth Marenden, ja korostaa mainitun parlamentin ratkaisevaa asemaa kansalaisvapauksien palauttamisessa Keniaan;
10. vaatii konkreettisia toimenpiteitä aidosti puolueettoman vaalilautakunnan luomiseksi, jolla on tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet järjestää vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit;
11. kiinnittää huomiota ECK:n päällikön Samuel Kivuitun lausuntoon, jossa tämä julisti tiedotusvälineissä julkaistut presidentinvaalien tulokset kelpaamattomiksi ja kehotti tekemään riippumattoman tutkimuksen vilppisyytösten selvittämiseksi;
12. kehottaa järjestämään uudet presidentinvaalit, jos osoittautuu mahdottomaksi järjestää uskottava ja oikeudenmukainen äänten uudelleenlaskenta, jossa äänet laskee riippumaton elin;
13. pahoittelee, että vuoden 2007 presidentinvaaleissa menetettiin tilaisuus lujittaa ja kehittää edelleen vaaliprosessia ja demokratiaa laajemmin;
14. kehottaa poliittisten puolueiden johtajia ottamaan vastuun uusien väkivaltaisuuksien ehkäisemisestä maassa ja osoittamaan, että he ovat sitoutuneet noudattamaan oikeusvaltion periaatteita, sekä varmistamaan ihmisoikeuksien kunnioittamisen;
15. on syvästi huolissaan nykyisen talouskriisin yhteiskunnallisista seurauksista, sen haitallisesta vaikutuksesta maan yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen ja sen taloudellisista vaikutuksista naapurimaihin, jotka ovat erittäin riippuvaisia Kenian infrastruktuureista ja joiden humanitaarista tilannetta kriisi heikentää;
16. kehottaa Kenian hallitusta ja komissiota järjestämään pikaisesti humanitaarista apua maan sisäisille pakolaisille sekä lähettämään paikalle humanitaarista apua varten tarvittavat avustustyöntekijät;

17. kehottaa asiasta vastaavia viranomaisia varmistamaan vapaan ja riippumattoman lehdistön toiminnan ja käynnistämään välittömästi uudestaan suorat tv- ja radiolähetykset;
18. pitää valitettavana, että Euroopan kehitysrahastosta myönnettiin budjettitukea Kibakin hallitukselle heti vaalien jälkeen, sillä tämä saatetaan tulkita väärin poliittiseksi tueksi, ja kehottaa keskeyttämään kaiken uuden budjettituen Kenian hallitukselle, kunnes vallitsevaan kriisiin on löydetty poliittinen ratkaisu;
19. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille, Kenian hallitukselle, AKT:n ja EU:n yhteisen parlamentaarisen edustajakokouksen yhteispuheenjohtajille sekä Afrikan unionin komission ja toimeenpanevan neuvoston puheenjohtajille.